

Du lịch, mại dâm, buôn bán phụ nữ liên quan đến HIV/AIDS tại biên giới miền bắc Thái Lan, khu vực Tam giác vàng

Ths.Bs. Lê Minh Thi

HIV/AIDS đang là một trong những hiểm họa lớn nhất đối với sự phát triển ở Thái Lan, ảnh hưởng tới mọi hoạt động trong xã hội Thái Lan, từ cấp vi mô tới cấp vĩ mô. Bài viết này tổng hợp tình hình mại dâm ở Thái Lan, bao gồm tệ nạn buôn bán phụ nữ được ghi nhận có liên quan đến tỷ lệ nhiễm HIV/AIDS cao trong khu vực. Bài viết này dựa trên tổng hợp những thông tin thứ cấp và số liệu định tính thu thập được trong chuyến đi thực địa tới một số nơi ở Thái Lan, từ Bangkok đến ChiangMai, ChiangRai và các tỉnh dọc biên giới Thái Lan ở vùng tam giác vàng (Thái Lan - Lào - Miến Điện) vào tháng 3/2003. Mặc dù thời gian của chuyến đi có hạn, song khá nhiều chi tiết ít được công bố trên báo chí hay các báo cáo chính thống đã được ghi nhận, ví dụ, động lực của mại dâm hiện nay, vấn đề buôn bán phụ nữ và tình thế khó xử của chương trình can thiệp HIV/AIDS tại Thái Lan. Bài viết này tập trung vào nạn mại dâm bao gồm tệ buôn bán phụ nữ người dân tộc thiểu số sống ở vùng cao và phụ nữ nhập cư từ Miến Điện. Đây là con đường dẫn đến dịch HIV/AIDS theo hướng mới tại Thái Lan, con đường cần được biết và dự phòng.

Từ khóa: Du lịch, mại dâm, buôn bán phụ nữ, HIV/AIDS, Thái Lan.

There is no doubt that HIV/AIDS poses one of the greatest threats to the development in Thailand and affects all kinds of activities in Thai society, from the micro level up to the macro level. This paper is concerned with the business of commercial sex in Thailand, including women trafficking, its role in the high prevalence of HIV/AIDS. The paper is based on the secondary information and qualitative data from the fieldtrip to a series of places in Thailand from Bangkok to ChiangMai, ChiangRai and some provinces along the border of Thailand in the Golden Triangle in March, 2003. Although the time for our trip was limited, we gained a lot of facts and details that were rarely published in official papers or reports such as dynamic of current sex industry, issue of trafficking women and dilemma for HIV/AIDS intervention program in Thailand. This paper focuses on the sex industry including trafficking hill tribe and Burmese women - the way that has led to an HIV/AIDS epidemic of immense proportion - a transmission route that we should understand and take action for prevention.

Key words: Tourism, prostitution, women trafficking, HIV/AIDS, Thailand.

1. Du lịch, mại dâm và sự phát triển

Nền kinh tế Thái Lan phát triển ngoạn mục trong 3 thập kỷ qua. Từ thập kỷ 60 đến thập kỷ 70, GDP của Thái Lan tăng từ 73 tỷ бат lên 379 tỷ бат. Du lịch là một ngành lớn ở Thái Lan, một trong những ngành quan trọng giúp kinh tế Thái phát triển, tạo tốc độ tăng trưởng khiến nhiều quốc gia

châu Á khác phải kính nể ngưỡng mộ và học tập. Theo thư Tin tức phát triển của Thái (TND), năm 1990 có 5,2 triệu người đã tới thăm Thái Lan, mang lại thu nhập hơn 90 tỷ бат. Con số này tiếp tục tăng, đạt 12 triệu khách vào năm 2000, mang lại tổng thu nhập là 850 tỷ бат và còn tăng nữa theo dự đoán của các chuyên gia¹.

Tại Thái Lan, chuỗi mắt xích các yếu tố văn hoá, lịch sử, kinh tế đã giúp sức cho nạn mại dâm phát triển như nấm sau mưa. Trong nhiều thế kỷ, đất nước này không có nhà chứa, nhưng chỉ vài thập kỷ trở lại đây thôi, mại dâm đã trở thành một phần của nền kinh tế-xã hội. Ngày nay đó là nguyên nhân chủ yếu làm lây truyền HIV.

Du lịch tình dục được nhiều người biết đến như là hình thức nghỉ ngơi và giải trí của lính Mỹ trong chiến tranh Việt Nam. Vào những năm 60 của thế kỷ trước, căn cứ quân sự Mỹ bắt đầu mở rộng tại Thái Lan, nhiều phụ nữ bị gia đình và những kẻ trục lợi ép buộc làm gái trong bối cảnh người dân quê bị bần cùng hoá và có nhu cầu giải trí và số người phục vụ trong quân đội Mỹ đóng tại Thái Lan gia tăng. Hậu quả là nạn mại dâm được chấp nhận như là cách tạo nguồn thu nhập cho những phụ nữ trẻ và gia đình của họ. Những bar kiêm động mại dâm, thoát y và các ổ chứa khác đã được dựng lên, phụ nữ được thuê phục vụ những người đàn ông này².

Năm 1975, khi lính Mỹ rút khỏi Việt Nam, ngành mại dâm Thái có nguy cơ giảm thu nhập. Là đối tác không chính thức của ngành du lịch và chính phủ, ngành mại dâm quyết định đa dạng hoá để thu hút loại khách hàng mới. Khách du lịch thế chỗ những quân nhân. Các cơ sở mại dâm mở rộng khắp cả nước và du lịch được nâng cấp để thu ngoại tệ. Khách du lịch nam được quảng cáo: Thái Lan là nơi họ sẽ được thưởng thức các dịch vụ tình dục, đồng thời đàn ông Thái tới các nhà chứa là chuyện bình thường³. Cơ hội đầu tư mà chính phủ Thái dành cho các khách sạn và các doanh nghiệp giải trí đã thúc đẩy và mở rộng hình ảnh Thái Lan như là thiên đường tình dục đối với khách nước ngoài⁴.

Năm 1987 là bước ngoặt quan trọng đối với ngành du lịch Thái. Được tuyên truyền là năm du lịch Thái, lượng khách đến nước này đã tăng vọt trong vòng 6 tháng, thành công đến nỗi năm du lịch kéo dài sang tận hết năm 1988. Ước tính ngành kinh doanh tình dục Thái đã kiếm được 42 triệu bạt chỉ trong 1 năm⁵. Một nghiên cứu gần đây cho thấy mại dâm là ngành công nghiệp ngầm lớn nhất, chiếm 10-14% tổng sản phẩm quốc dân⁵.

Từ năm 1987 đến nay, lượng khách du lịch đến Thái Lan tăng rất ổn định. Hiện nay du lịch mang lại 3 tỷ đô-la Mỹ/năm⁶. Hơn 65% khách du lịch là nam giới và 80% số này đi một mình. Họ đến từ khắp nơi trên thế giới và từ mọi ngõ ngách đời. Theo

nghiên cứu của Jenifer Gray, điều hấp dẫn khách du lịch chủ yếu là tình dục².

2. Động lực của ngành mại dâm hôm nay và vấn đề buôn bán phụ nữ

Mại dâm đã trở thành một ngành lớn ở Thái Lan và nhanh chóng phát triển thành ngành được tổ chức tốt với sự hỗ trợ của các thế lực hùng mạnh. Mặc dù phi pháp, mại dâm vẫn là nguồn thu nhập lớn của nền kinh tế Thái và là phần không thể tách rời của xã hội Thái. Lao động tình dục mang lại cho phụ nữ trẻ của Thái và gia đình sống dựa vào họ nguồn thu nhập cao hơn bất kỳ loại công việc phổ thông nào⁷. Theo một ước tính, ở Thái Lan có 600,000 đến 700,000 phụ nữ làm việc trong lĩnh vực mại dâm, chủ yếu là ở Bangkok⁵. Các ước tính khác đưa ra con số cao hơn là xấp xỉ 2 triệu người⁷ và du lịch có ảnh hưởng lớn trong việc phụ nữ nghèo lựa chọn nghề này để kiếm sống. Mặc dù đàn ông ngoại quốc chiếm phần nhỏ trong tổng số khách làng chơi, song họ thường trả thêm tiền cho các dịch vụ mại dâm. Ngành kinh doanh tình dục Thái phát triển thu hút một lượng lớn phụ nữ Thái vào làm việc nhằm thoả mãn nhu cầu của khách du lịch quốc tế và khách hàng là đàn ông Thái.

Các động mại dâm ở Thái Lan khá đa dạng: quán cà-phê, nhà hàng, tiệm uốn tóc, hiệu mát-xa, nhà chứa, khách sạn thuê theo giờ có mặt khắp các thị trấn nhỏ và làng quê. Nhiều khảo sát rung chuông cảnh báo hành vi tình dục ở đàn ông Thái với 75% từng quan hệ với gái mại dâm, 44% trong số này sinh hoạt tình dục lần đầu tiên là với gái điếm, 26% có hơn một bạn tình trong 6 tháng gần nhất⁸. Đàn ông Thái tin rằng nếu họ không đi với gái mại dâm họ sẽ bị coi là đồng tính. Tương tự như vậy, sự có mặt của ngành du lịch tình dục quốc tế và sự gia tăng số nhà chứa dẫn đến số phụ nữ trẻ của Thái làm nghề mại dâm cũng tăng theo.

Như vậy, khách du lịch tình dục cũng như văn hoá tình dục ở đàn ông Thái đã làm tăng nạn buôn bán phụ nữ làm gái mại dâm hồng kiếm lời. Đặc biệt, trong những năm gần đây, mại dâm Thái đang phải đối mặt với vấn đề buôn bán phụ nữ. Nhiều tài liệu cho thấy số vụ buôn bán phụ nữ làm gái điếm đang gia tăng.

Theo Liên minh Toàn cầu chống buôn bán phụ nữ, buôn bán được định nghĩa là: mọi hành động liên quan đến nhận người vào làm, vận chuyển

người trong nước hoặc ra nước ngoài, mua, bán, chuyển nhượng, tiếp nhận người (a) có biểu hiện lừa gạt, ép buộc hay làm để trả nợ (b) với mục đích đưa họ vào làm việc hoặc giam giữ bất kể vì tiền hay không vì tiền trong tình trạng họ không tự nguyện, bị bắt buộc hay có giao kèo, trong tình trạng giống như nô lệ, sống trong cộng đồng không phải nơi họ sống ban đầu⁹.

Trong trường hợp của Thái Lan, hiện tượng phụ nữ bị mua bán và bị bóc lột xảy ra cả trong và ngoài lãnh thổ. Hầu hết gái mại dâm xuất thân từ những gia đình nông thôn nghèo ở miền bắc và đông bắc Thái Lan, nơi các cô gái được coi là đẹp hơn so với các cô sống ở miền trung và miền nam Thái Lan. Phụ nữ Miến Điện và Trung Quốc cũng được nhận vào làm trong ngành kinh doanh tình dục ở Thái Lan. Có những tuyến đường từ những làng quê nghèo ở miền bắc hoặc từ Miến Điện tới thẳng các nhà chứa tại các vùng đèn đỏ ở miền Nam.

Đa phần các cô gái và những phụ nữ trẻ đi theo nghề này để bản thân thoát khỏi nghèo túng và cũng để có vị trí cao hơn trong xã hội khi đánh đổi cơ thể. Một số người tự chuyển đến sống ở các thành phố hay trung tâm đô thị, nơi dễ kiếm việc làm hơn trong các trung tâm giải trí ban đêm. Nhiều người làm nghề mại dâm xuất thân từ nông thôn⁷. Một số người sau khi tìm được việc làm lại muốn chuyển cả gia đình theo và lâm vào cảnh nợ nần. Thông qua mạng lưới tuyển người trá hình là các đại lý địa phương hoạt động tại các vùng quê tuyển phụ nữ đi làm người giúp việc, công nhân nhà máy nhiều phụ nữ trẻ đã rời bỏ làng quê nghèo của mình với niềm tin sẽ có việc làm. Những người đàn ông đứng tuổi (người bảo trợ) cung cấp tiền bạc, chỗ ở cho những phụ nữ này và phụ nữ thường không nhận ra bản chất thật của việc làm mà họ có được. Khoản tiền này là ứng trước, sẽ trừ vào số lương họ kiếm được sau này cộng thêm lãi mà vì nó họ phải làm việc cật lực. Tuy nhiên, việc này được nhiều bậc cha mẹ chấp nhận vì họ cảm thấy nó vô hại đối với con gái của họ. Thực tế, các cô gái được nhận vào làm ở các nhà chứa tại các trung tâm đô thị và chủ chứa dùng món tiền nợ khống chế bắt các cô gái phải làm việc lâu dài cho mình.

Tình hình xấu hơn đối với các phụ nữ người dân tộc thiểu số sống ở vùng cao và những phụ nữ trẻ người Miến Điện, Trung Quốc nhập cư bất hợp pháp. Những người này sống nghèo xác xơ, bất hợp pháp trên đất Thái Lan. Động cơ của những phụ nữ

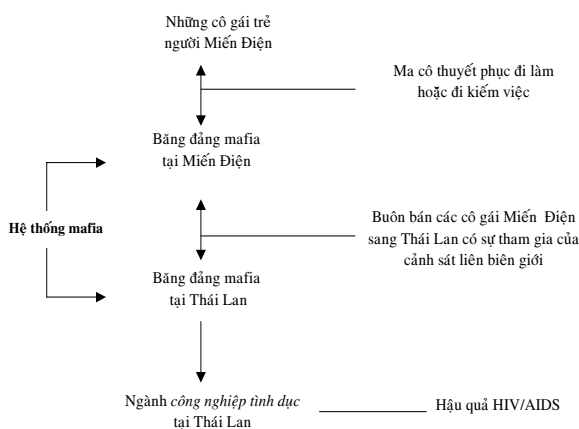
này khá phức tạp. Theo thông tin của HADF (Quỹ phát triển cộng đồng và vùng xa) một tổ chức phi chính phủ làm việc với những người dân dân tộc ở Chiang Rai, họ muốn làm nghề mại dâm vì điều kiện sống của nhiều người trong số họ khá bó buộc trong một nền văn hoá do nhà nước thống trị. Nền văn hoá và kinh tế của họ đang ngày một suy yếu.

Ngành kinh doanh tình dục nhằm vào các cô gái thuộc những cộng đồng này vì họ là những người không được bảo vệ. Học vấn thấp, không có quyền công dân, họ sống ngoài lề xã hội Thái về mặt dân tộc, văn hoá, chính trị và kinh tế.

Hầu như tất cả phụ nữ dân tộc sống ở vùng cao không có thể công dân hay chứng minh thư ngay cả khi họ sống trên lãnh thổ Thái. Họ phải tìm mọi cách để có chứng minh thư và cách thông thường là bán dâm hoặc hối lộ. Con gái các gia đình dân tộc dùng cơ thể của mình như một loại hàng hoá để đổi lấy chứng minh thư hoặc làm nghề mại dâm kiếm tiền mua thẻ công dân. Một khi đã mất đi sự trinh trắng, họ sẵn sàng bán dâm vì chẳng còn gì để mất. Là gái bán dâm rồi họ có thể trở thành người nuôi sống cả gia đình với hy vọng thoát khỏi nghèo túng.

Ngành kinh doanh tình dục và buôn bán phụ nữ ngày nay đang hướng tới phụ nữ đến từ Miến Điện (thường là từ dân tộc Shan) và một số ít đến từ miền Nam Trung Quốc (tỉnh Vân Nam). Nguồn nhân lực này rẻ, dồi dào lại dễ chấp nhận. Trong chuyến đi thực địa tới Mae Sai, một thị trấn nhỏ nằm trên đường biên giới giữa Thái Lan và Miến Điện, người dân Thái đã chỉ cho chúng tôi một con sông nhỏ nằm giữa đường biên này. Người dân ở đây qua lại 2 bên bờ sông dễ dàng chẳng cần giấy tờ gì cả. Cơ hội việc làm ở Thái Lan rõ ràng đã thu hút những cô gái trẻ người Miến. Từ ngôi đền trên núi trông ra biên giới Thái-Miến, chúng tôi có thể thấy sự khác biệt đáng kể: cánh đồng được cắt tía gọn gàng, thị trấn cùng những con đường hiện đại tấp nập phía bên Thái Lan đối lập với cảnh đất bỏ hoang và nghèo túng đầu kia biên giới. Với người nghèo, Thái Lan như vùng đất hứa và thị trấn Mae Sai với phụ nữ Miến như lối thoát khỏi nghèo khó và chế độ quân dịch hiện hữu tại Miến Điện. Ahear nhân viên giáo dục của Empower Mae Sai (một tổ chức phi chính phủ hỗ trợ những người hành nghề mại dâm ở miền Bắc Thái Lan) cho biết ngày càng có nhiều những cô gái trẻ di cư sang Thái Lan những năm gần đây và phần đông họ cuối cùng làm nghề mại dâm³.

Tuy nhiên, Mae Sai chỉ là trạm trung chuyển. Một số cô gái được chuyển đến thẳng các nhà chứa ở miền Nam; một số khác trải qua vài tháng ở thị trấn trước khi được chuyển tới các động mại dâm ở các thành phố lớn như Chiang Mai hoặc Bangkok. Trong thời gian ngắn ở Empower (một tổ chức phi chính phủ trợ giúp cho gái mại dâm tại Thái Lan), chúng tôi đã gặp một nhóm các cô gái Miến đang học tiếng Thái ở tầng 2 văn phòng Empower. Trông họ rất trẻ chỉ khoảng 15-17 tuổi. Do thời gian hạn chế và rào chắn ngôn ngữ, chúng tôi không thể phỏng vấn họ. Song, thông qua các nhân viên của Empower người bản xứ, chúng tôi được biết những cô gái này còn chịu nhiều nguy cơ hơn những cô gái dân tộc ở Thái vì họ sống bất hợp pháp ở đây. Không biết tiếng Thái họ như cảm như điếc bị bọn ma cô người Thái và người Miến thuộc các mạng lưới buôn bán phụ nữ tổ chức tinh vi khống chế. Mạng lưới tội phạm này tổ chức theo một số nguyên tắc cơ bản: dùng những người trung gian tiếp xúc với các cô gái, thuyết phục họ rời bỏ quê hương với lời hứa hẹn sẽ kiếm được nhiều tiền. Khi đã qua biên giới họ bị trao ngay cho các chủ chứa ở Thái Lan. Một số cảnh sát biên giới thông đồng với bọn chủ chứa và bọn người dắt mối hoạt động khắp vùng biên giới nhằm tuyển mộ những cô gái trẻ thoả mãn nhu cầu thị trường cần những cô gái ngoại lai, sạch sẽ hơn và trẻ trung hơn. Khó mà biết được bao nhiêu người trong số họ đã bị nhiễm HIV và bao nhiêu người đang tái xuất giang hồ. Quy trình buôn bán phụ nữ đang được mở rộng sang miền Nam, Trung Quốc (tỉnh Vân Nam) và đây là gương mặt mới của HIV/AIDS đang hoành hành tại Thái Lan.

Sơ đồ 1. Quá trình buôn bán phụ nữ Miến Điện qua Thái Lan và hậu quả HIV/AIDS

3. Nguyên nhân chủ yếu dẫn đến đại dịch HIV/AIDS

Số người chính thức nhiễm HIV/AIDS ở Thái Lan (2002) ước tính vào khoảng 1.033.424 người¹⁰. Phương thức lây truyền chủ yếu qua đường tình dục khác giới và điểm lan truyền bệnh là các nhà chứa trong cả nước phục vụ đàn ông Thái và đàn ông nước ngoài. Con số báo động: không chỉ các phụ nữ trẻ nhiễm HIV mà cả đàn ông và trẻ mồ côi cũng bị nhiễm HIV/AIDS gia tăng¹⁰. Những cô gái trẻ người dân tộc sống ở vùng cao và những cô gái Miến Điện nhập cư hành nghề mại dâm chiếm tỷ lệ 15% số người xét nghiệm có HIV dương tính. 70-80% gái mại dâm đi xét nghiệm đến từ tỉnh Shan (Miến Điện), dân tộc vùng núi tại Thái Lan có kết quả HIV huyết thanh dương tính.

Điều kiện hành nghề của đại bộ phận gái điếm rất tồi tệ, không có biện pháp xét nghiệm bệnh lây truyền qua đường tình dục và điều trị một cách thích hợp và hiệu quả dẫn đến tỷ lệ nhiễm HIV trung bình của nhóm gái mại dâm năm 2002 là 12.3% và 33% trên tổng số gái mại dâm có HIV dương tính¹⁰. Theo con số của một tổ chức phi chính phủ là Empower, tỷ lệ này còn cao hơn nhiều và có sự khác biệt đáng kể về số trường hợp nhiễm HIV trong tầng lớp gái mại dâm. Sở dĩ có sự sai khác này là do trong ngành mại dâm có loại nhà chứa, quán bar, cửa hiệu có đẳng cấp. Những nơi này khách hàng sang trọng hơn, điều kiện làm việc cũng đảm bảo vệ sinh hơn; gái mại dâm được tự do hơn và chi phí dịch vụ cũng đắt đỏ hơn. Ngược lại, ở đầu rế mạt bên kia của thị trường là các nhà chứa phục vụ người Thái và những người lao động di trú (thường đến từ dân tộc vùng cao và Miến Điện một cách bất hợp pháp). Họ được phân loại là tầng lớp hạ lưu, - nhân viên giáo dục của Empower đại diện ở Mae Sai nói. Do sinh sống bất hợp pháp, những cô gái ở đây không thể ra khỏi 4 bức tường xung quanh nếu không được phép của chủ chứa và thường là có một gã ma cô đi kèm. Họ không có cơ hội để kiểm soát cơ thể của mình và tiếp xúc với các dịch vụ y tế. Họ phải tuân theo sự lựa chọn của khách hàng cũng như họ không có quyền quyết định số lần phải đi khách trong ngày.

Thông điệp sức khỏe công cộng về tình dục an toàn và sử dụng bao cao su hiếm khi đến được với số gái mại dâm là người dân tộc hoặc Miến Điện do không biết ngôn ngữ; tỷ lệ nhiễm HIV và các bệnh

đường sinh dục trong số này trung bình vào khoảng 70-80%³. Theo một khảo sát mẫu ở Mae Sai dọc biên giới Thái-Miến từ cuối những năm 90, khoảng 20% gái mại dâm trong thị trấn có HIV dương tính⁴. Khi trông thấy con số này, tôi nhớ lại nhóm những cô gái Miến học tiếng Thái ở văn phòng Empower tại Mae Sai mà chúng ta đã biết. Họ tới đây khi còn trong trắng, ở lại thị trấn vài tháng rồi được chuyển đến các nhà chứa ở miền Nam. Họ phải trả cái giá quá đắt cho cuộc mưu sinh thoát khỏi đói nghèo ở quê hương Miến Điện của họ. Nhu cầu muốn có những cô gái mại dâm ngoại lai cũng dẫn đến HIV/AIDS và nó cũng từ cuộc sống hiện đại mà ra. Đại dịch HIV/AIDS tại Thái Lan có thay đổi mới. Điều này có nghĩa là ngành kinh doanh tình dục sẽ tìm ra những hình thức mới, động cơ mới và những con người mới. Vùng biên giới và những vùng xa xôi được khám phá ra là nơi có thể cung ứng hàng sinh lời. Vùng giáp biên giới với Miến Điện Mae Fa Loang, do gần với môi trường Mae Sai, Chiang Rai, Chiang Mai, nên bây giờ cũng góp mặt vào đường dây cung cấp gái.

Khi đại dịch HIV/AIDS đang hoành hành, yếu tố mới được phát hiện là tình dục an toàn. Người ta thường bảo nhau quan hệ với gái mại dâm còn rất trẻ ít có nguy cơ nhiễm HIV/AIDS, khách hàng thường yêu cầu được phục vụ bởi những cô gái trẻ với sự tin tưởng rằng vì còn trẻ họ ít có cơ hội phơi nhiễm với virút. Điều này quả thật đúng với trường hợp của các cô gái đến từ dân tộc vùng cao và Miến Điện vì tuổi đời của họ khi gia nhập vào đội quân gái điếm ngày một trẻ hơn. Điều bí ẩn là khách hàng chọn những cô gái trẻ còn trinh không chỉ để thỏa mãn nhu cầu thích giao cấu với gái trẻ mà còn vì họ tin rằng quan hệ với những cô gái này là sự an toàn cần thiết. Khách hàng thích những cô gái đến từ dân tộc vùng cao và Miến Điện vì sự khác biệt của những cô gái này. Họ mới mẻ và có vẻ đẹp lạ. Ngành kinh doanh tình dục Thái cũng cần sự mới lạ. Xã hội Thái/Miến và cộng đồng tượng trưng được khơi gợi để tạo thương hiệu cho loại dịch vụ thoải mái và an toàn. Gái Miến và gái dân tộc được coi là những người sạch với HIV. Vì thế, khách hàng hiếm khi sử dụng bao cao su.

Sự thật là khái niệm an toàn cách xa so với thực tế. Theo trung tâm nghiên cứu sức khỏe cộng đồng ở Đông bắc Thái Lan, 80% gái mại dâm người Miến xét nghiệm tại khu vực biên giới có HIV dương tính⁷. Số gái mại dâm người Miến và người dân tộc

Thái còn rất trẻ này lại nhiễm HIV có lẽ do biết quá ít tiếng Thái và nhận thức của họ về nguy cơ nhiễm HIV còn xa so với thực tế. Nếu khách hàng trông sạch sẽ và đã rửa ráy, người đó được coi là không viêm nhiễm gì hết. Nếu là khách quen không cần phải dùng bao cao su là điều những phụ nữ này thường tin tưởng. Quan trọng hơn, vì là người sinh sống bất hợp pháp, họ không được tiếp cận với các dịch vụ y tế, giáo dục và cũng mất luôn quyền thương lượng để có được môi trường tốt hơn.

Những phụ nữ trẻ này có thể làm gia tăng số người nhiễm HIV khi họ trở về quê nhà. Quê hương bản quán của họ cũng chưa được trang bị kiến thức hay chiến lược gì để đương đầu với những vấn đề y-sinh học cũng như các vấn đề xã hội liên quan đến HIV/AIDS. Trong hầu hết các trường hợp, những nạn nhân bị buôn bán hồi hương đều bị đổ lỗi và không nhận được sự hỗ trợ nào đáng kể, đặc biệt về mặt tình cảm. Họ không có nơi đâu để đi, ngoại trừ quay trở lại Thái Lan làm gái điếm. Đây là nguyên nhân khiến những phụ nữ này sau khi nhiễm HIV trở thành nguồn truyền bệnh, làm cho việc phòng ngừa đại dịch HIV trở nên phức tạp.

4. Tình trạng tiến thoái lưỡng nan của chương trình can thiệp HIV/AIDS

HIV/AIDS khiến chính phủ Thái và các tổ chức phi chính phủ phải có những hành động ngăn chặn, phải chấm dứt hình thức du lịch tình dục quốc tế, nghe thì có vẻ mất tiền nhưng thực chất là tiết kiệm tiền cho chính phủ. Nỗ lực của chính phủ Thái nhằm chuyển hướng du lịch tình dục sang thăm quan đền đài, danh thắng, thức ăn ngon và con người thân thiện. Thực tế, nỗ lực này mới chỉ bắt đầu vì du lịch Thái gắn liền với du lịch tình dục. Trong giới mại dâm có câu nói: "Nếu chúng tôi nhiễm HIV chúng tôi có thể sống được 10 năm nữa, nhưng nếu chúng tôi bỏ nghề chúng tôi sẽ chết ngay ngày mai".

Chính phủ, các cơ sở dịch vụ/ nghiên cứu y tế công cộng và các thầy thuốc đang khẩn trương tìm hãm tốc độ lây lan của bệnh dịch. Hầu hết mọi chương trình can thiệp đều nhằm vào gái mại dâm. Lối thoát được tìm thấy là khuyến khích tình dục an toàn. Những người làm nghề mại dâm được khuyến khích dùng bao cao su; các chương trình xây dựng quan hệ tốt với các chủ nhà chứa để họ cung cấp thông tin về tình dục an toàn cho những gái mại dâm trong tầm kiểm soát của họ. Tuy nhiên, điểm quan trọng là những phụ nữ này có làm theo các thông

điệp hay không. Những phụ nữ nghèo, trẻ tuổi và không được bảo vệ như người dân tộc, người Miến Điện nhập cư chắc chắn không nhận được các thông điệp này. Không biết tiếng, cản trở trong giao tiếp và trạng thái bất hợp pháp là những nguyên nhân chính khiến họ không tiếp cận được với thông tin. Đó là lý do chính xác tại sao nhóm người này lại cần được quan tâm.

Những phụ nữ bị buôn bán thường bị các chuyên gia tư vấn y tế trong các chương trình can thiệp HIV/AIDS bỏ qua vì họ sinh sống bất hợp pháp và không biết tiếng. Đó là nguyên nhân khiến họ trở thành nhóm dễ bị tổn hại nhất. Các cán bộ y tế điều trị cho những gái mại dâm và những người bị buộc phải làm nô lệ tình dục lâm vào tình huống đạo đức khó xử: Nếu họ báo cảnh sát, những cảnh sát ăn hối lộ có thể lại làm lộ thông tin khiến họ bị nguy hiểm; nếu không, tiếp tục điều trị cho nạn nhân bị buộc làm nô lệ tình dục có nghĩa là chuẩn bị để nạn nhân tiếp tục bị lạm dụng và có nguy cơ nhiễm HIV. Đi theo ngã nào cũng khó.

Theo luật nhập cư của Thái, không ai được vào lãnh thổ trái phép. Các cá nhân và các tổ chức không được giúp những người nhập cư trái phép kể cả khi họ có điều kiện. Khi bị bắt hoặc trong trường hợp các tổ chức phi chính phủ can thiệp, những người bị buôn bán phải được chuyển đến trung tâm giam giữ và bị trục xuất. Sau khi trở về quê hương họ có thể lây nhiễm HIV sang đồng bào của mình. Vì nghèo, món lợi thu được từ mại dâm luôn thu hút họ cộng thêm sự kỳ thị nơi cộng đồng khiến họ lại sa chân vào vòng xoáy mại dâm. Sự can thiệp đối với nạn buôn bán phụ nữ mới chỉ ở bề mặt: bắt giữ gái mại dâm nhập cư trái phép, trục xuất hoặc gửi trả họ về cho Empower để được đào tạo ngắn hạn tiếng Thái cùng các kiến thức, kỹ năng cơ bản đối với gái mại dâm nhập cư để họ tự bảo vệ mình trước khi đi tiếp (theo đại diện Empower ở Mae Sai).

Các chiến dịch phòng tránh HIV/AIDS có xu hướng tập trung vào can thiệp giảm tác hại và cả niềm tin văn hoá. Hiện nay, tình dục an toàn được khuyến khích và thế được coi là tốt rồi. Các chương trình can thiệp còn chưa nhắm đến tại sao nam giới lại mua dâm và hành vi của họ. Mua dâm là điều không phải bàn cãi và không thể thay đổi một sớm một chiều. Nạn mại dâm không thể tồn tại nếu không có cầu. Mại dâm được coi là một nghề và cần có lượng lớn khách hàng. Đàn ông Thái tự quyết định và đầu tư vào du lịch tình dục quốc tế là một

phần của hệ thống văn hoá của Thái. Nền văn hoá coi mại dâm là phần cần thiết của cuộc sống và đàn ông quan hệ với gái mại dâm không chỉ là bình thường mà được coi là tự nhiên. Ở tuổi vị thành niên các cậu bé Thái đã đến với gái điếm và trong suốt cuộc đời quan hệ với gái điếm là phần không thể thiếu được của đàn ông. Các chương trình can thiệp nên xem xét và nhằm vào đối tượng khách hàng làm thay đổi niềm tin và hành vi của họ vì nếu chúng ta chỉ tập trung vào nạn buôn bán phụ nữ, bỏ qua gốc rễ của vấn đề là nhu cầu của khách làng chơi, vấn đề vẫn còn tồn tại đó.

5. Khuyến nghị

Nhận diện sâu sắc ngành du lịch tình dục và đại dịch HIV liên quan đến tệ buôn bán phụ nữ là sự khởi đầu. Song có lẽ áp lực kinh tế và thương mại có thể nhận diện rõ nhất. Vì vấn đề gái mại dâm, buôn bán phụ nữ và cuộc tranh cãi về nó còn khá quyết liệt, cho nên khó có thể kết luận hay đưa ra những giải pháp đơn giản. Trong trận chiến với HIV/AIDS liên quan đến số dân di cư được gọi tên là gái mại dâm di trú, cần thay đổi cộng đồng một cách có hệ thống; cần chú ý đến nạn mại dâm từ nông thôn đến thành thị cũng như ngoài lãnh thổ nằm đằng sau việc buôn bán phụ nữ và di cư. Có nhiều mối liên hệ giữa các địa phương/quốc gia và các cộng đồng ảnh hưởng đến vấn đề buôn bán phụ nữ để làm nghề mại dâm qua biên giới với dân tộc sống ở vùng cao. Chương trình phòng chống HIV/AIDS cần chú ý hơn nữa đến số dân cư này, đặc biệt là nhóm dân tộc ít người sống tại vùng biên giới. Toàn bộ vấn đề cung cấp dịch vụ sức khoẻ tình dục như thế nào và giáo dục cho phụ nữ bị buôn bán ra sao ít khi được khai thác song lại rất cần thiết. Nhìn chung, sự thay đổi các giá trị và hành vi tình dục là kết quả của việc tăng mối liên hệ giữa nhận thức - hành vi, và toàn cầu hoá có thể là chủ đề hấp dẫn các nỗ lực trong tương lai. Tuy nhiên, cần có các nghiên cứu khai thác sâu hơn nữa hiện tượng này. Đồng thời cần thận trọng trước xu hướng luôn thay đổi và thay đổi một cách nhanh chóng của nó.

Lời cảm ơn:

Tôi xin được bày tỏ lời cảm ơn đặc biệt đến khoa Khoa học xã hội và Nhân văn, trường đại học Mahidol, Thái Lan và Quỹ Ford Việt Nam đã hỗ trợ trong thời gian tôi ở Thái Lan. Tôi cũng xin được

cảm ơn tất cả mọi người đã tham gia, các nhân viên của tổ chức phi chính phủ Empower tại Bangkok,

Chiangmai, Chiangrai và tất cả những ai đã cung cấp thông tin cho bài viết này.

Tác giả: ThS. BS. Lê Minh Thi, Bộ môn Sức khỏe Sinh sản, Trường Đại học Y tế Công cộng. Địa chỉ: 138 Giảng Võ, Hà Nội. Email: lmt@hsph.edu.vn,

Tài liệu tham khảo

1. TDN (Thai development newsletter) (2002) Report on tourism and economic development. Quarterly published jointly by Thai development support committee (Bangkok) and Thai Development Information service (London)
2. Gray J (1995). Sex for sale: HIV/AIDS, tourism and sex industry . In Health and Development in South East Asia, 1995, p 179-190.
3. Brown L (2000). Sex slave: Women trafficking in Asia. Virago Press, 2000.
4. Dam T T(1990) Sex, money and morality. London, Zed book.
5. Lim L L et al (1998). The sex sector: The economic and social bases of prostitution in South East Asia. Geneva: International Labor Organization
6. Goodwin J (1998). The ultimate growth industry: trafficking in women and girls. On the issues: The progressive Womens Quarterly. Fall, 28-31.
7. Walden B, Shea C, Li K.P (1998). A Siamese Tragedy. Bangkok, White Lotus, 1998.
8. Cross border sexuality in the Greater Mekong sub-region (2002). Paper at the workshop on Cross border sexuality, Institute for Health Science, Kunming Medical college, Feb- 2002.
9. Foundation against trafficking in women, International human rights law group (1999). Human rights standards for treatment of trafficked women, Bangkok, Thailand: Global alliance against traffic in women.
10. Singer L (1993). Erotic welfare: Sexual theory and politics in the age of epidemic. New York: Routledge.
11. Ministry of Public Health (2002) Report on HIV/AIDS and STI in Thailand. AIDS division, Department of Disease control, Ministry of Public Health, Thailand.